

DISSERTATIO MEDICA

DE

EXOTICOMANIA,

SIVE

DE EO, QVOD NIMIVM EST,
CIRCA VSVM MEDICAMENTORVM
EXOTICORVM.

AVAM,

CONSENSV FACVLTATIS MEDICÆ,

P R Æ S I D E

CHRISTIANO STEPHA-
NO SCHEFFELIO,

MED. D. ET PROFESSORE REGIO ORDINARIO,

D. XVIII. DECEMBRIS ANNI MDCCXXXIII.

IN AVDITORIO MAIORI

PVBLICO EXAMINI SVBMITTIT

JOANNES ANDREAS
GADEBUSCH,

GEDANENSIS, MEDICINÆ STUDIOVS.

GRYPHISWALDIÆ,

EX TYPOGRAPHEO CAROLI HÖPFNERI, REG. ACAD. TYPOGR.

DESSERTATIO MEDICA

EXOTICOMANIA

DE DOCTORE MEDICO JOHANNI STEPHANO SCHWARTZIO
MEDICINAE DOCTORI ET CHIRURGO REGIO ORDINARIO
IN AVINIONE

CHRISTIANO STEPHANO

NO SCHWARTZIO

MEDICINAE DOCTORI ET CHIRURGO REGIO ORDINARIO

IN AVINIONE

IN AVINIONE

JOHANNES ALDRICH

GADSDEN

PHARMACEUTICAE

CHRISTIANUS ALDRICH

ET ADVECTUS IN CAENAM HORTENSIS, REX A...

VIRO
EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO,
AMPLISSIMO,
DOMINO
DN. JOH. ADAMO
KULMUS,

MEDICINÆ DOCTORI, EIVSDEMQUE
AC PHILOSOPHIÆ NATVRALIS IN ILLVSTRI
GEDANENSIVM ATHENÆO PROFESSORI
PVBlico

MERITISSIMO, CELEBERRIMO,
ACADEMIÆ IMPERIALIS NATVRÆ CVRIOSOS
RVM SODALI DIGNISSIMO,

PATRONO MEO ET PRÆ-
CEPTORI,

FILIALI PIETATE ET OBSERVANTIA AD CINERES VS-
QUE COLENDO, DEVENERANDO,

S!

*VIR Excellentissime,
Experientissime, Amplissime!*

Cum feria æstimatione mecum perpendo, quanta TVA, VIR EXCELLENTISSIME sint beneficia, quantaque TVA in me merita, quibus me, ex eo tempore, quo Albo Civium Athenæi Gedanensis inscriberer, cumulasti; derestandum ingratae mentis scelus utique committerem, imo ingratissimis, quos tellus fovet, annumerandus forem, nisi publicum quoddam devoti animi monumentum EXCELLENTISSIMO TVO NOMINI erigerem. Habui TE per triennium Præceptorem integerrimum, fidelissimumque, summa cura, summo studio in eo allaborantem, ut præceptis, a præjudicatis opinionibus liberis, soli que rationi & experientia innitentibus, viam mihi planam, facilem jucundamque, ad ipsam artis medicæ rationes intimas sterneres pariter ac munires. Taceo innumera, quæ, à TE in me edita, exstant benevolentia documenta: Taceo ineffabilem TVAM humanitatem, qua, quotiescunque TE compellendi occasio data, me excepisti. Est hæc virtus, quæ in nonnullis Docentibus plane deficit; TIBI autem, TVISQUE meritis, maximum conciliat splendorem. Anxie proinde quam quærebam, præter spem inveniebam, occasionem, gratum meum TIBI contestandi ac significandi animum. Est mirum præsens hoc specimen, quod pia manu, devotaque mente, TIBI, PATRONE & PRÆCEPTOR, offero, dico, sacro. Accipe hoc quicquid est muneris serena fronte, huicque conatui fave, uti reliquorum TVORVM discipulorum laboribus favere atque adnuere soles. Vale, Orbis literarii decus & ornamentum, eumque ultiori favori habe commendatissimum, qui omnem per ætatem erit

Celeberrimi Tui Nominis

*Dabam Gryphiswaldta, die XVIII. Dec.
a. c. 1733.*

devotissimus Cultor
JOHANNES ANDREAS
GADEBUSCH.

S. I.

Solet hominibus hoc inter alia adhærere vitium, ut *nova veteribus & quotidianis ubique preferant*, eorumque vicissitudine mirum in modum delectentur ac pascantur. Nec ad res istas, quæ novitatis aliqua specie blandiuntur, proclives sunt foeminae, homines plebeji & hoc genus omne. Ipsi quoque, qui variis eruditionis studiis suos animos tradiderunt fingendos, in eodem sepiissime hæsitant luto. Comprobemus hoc tantum, ne fallacem in alienam messem immittere videamur, iis, quæ *in arte medica* sunt obvia. In hac omni tempore fuerunt Narcissi quidam, qui, sibi solis placentes, citra ullam, vel certe sufficientem rationem, fusque deque habitis quibuscunque veterum dogmatibus, aliorum ruinis suam superstruere voluerunt gloriam. Nec satis fuit, *physiologicis, pathologicis, therapeuticis*, aliisque ad forum medicum spectantibus disciplinis novas immisisse chimæras: idem quoque fatum *medicamenta* experta sunt, non sine jactura remediorum veteribus cognitorum exploratorumque & ob insignem præstantiam ad posteros potius transmittendorum, quorum tamen vix vera amplius nomina invenimus. Tantum enim abest, ut medicorum multi in remediis, quæ regio quælibet suis incolis indulgentissime largitur, acquiescant, eorumque usum ulterius excolant,

A

lant,

lant, ut potius hæc fere rejiciant altoque spernant supercilio, ita ut non male ad illos applicari possint verba C. PLINII Novocomensis L. VIII. epistola 20: *Ita natura comparatum est, ut proximorum incuriosi, longinqua scellemur: seu quod omnium rerum cupido languescit, cum facilis occasio est: seu quod differimus, tanquam sepe visuri, quod datur videre quoties velis cernere.* Nec novum hoc est: quin potius, hunc morem NERONIS temporibus jam invaluisse, patet ex ejus lege, qua cavit, ne medici alia, præter ea, que Romanus ager aleret, medicamenta in ore & usu haberent, LENTIL. Misc. Med. Part. III. p. 284. conf. HOFMANNI Clavis pharmaceut. Schröderiana p. 26. Eundem pruritus improbat PLINIVS Veronensis, Historiæ Naturalis scriptor Lib. XXIV. cap. I. Postea, inquit, fraudes hominum & ingeniorum captura officinas invenerunt istas, in quibus sua cuique homini venalis promittitur vita, statim compositiones & mixtura inexplicabiles decantantur, Arabia atque India in medio æstimantur, ulcerique parvo medicina a rubro mari importatur, quum remedia vera quotidie pauperrima quisque canet. Similiter THEOPHRASTUS PARACELSVS ridet hinc inde vanitatem eorum, qui magno studio peregrinas plantas nosse cupiunt, suasque contemnunt, quum quilibet rusticus pharmacopolium ante ades villisque annexum sepe habeat. Cui non immerito adjungendus HELMONTIVS. Raro, inquit, transmarinis & ab ultimo Oriente petitis remediis utor: sciens, quod Omnipotens fecit sanabiles omnes nationes terra, nec advectas Indo de litore merces expectandas voluerit: ut neque ante cognitæ Indias, minus mort alibus propitius Deus fuerit. Bonitas ergo divina persuasit mihi, in quilibet morbis sua domi reperiri remedia. Vid. HELMONTII Pharmacopolium ac Dispensatorium modernum. §. 33. Alios ut taceamus, qui similes instituerunt querelas. Nihilominus nec hodie desunt, quibus satius est, in omni sua praxi mera tantum non nova atque exotica medicamenta quasi adorare: quicquid vero domi est, tanquam vile quippiam, negligere & pedibus calcare: quasi vero illa demum optimum ægrotantibus præsentent refugium; natura autem in eo defecerit, & cujuslibet regionis incolis vel necessaria sub-

traxe-

traxerit remedia, vel, si quæ dedit, debiliore ea instruxerit virtute: unde mortales cogantur, remedia ex India Orientali & Occidentali, ipsaque terra australi petita in auxilium vocare, quo isti subveniant penuriæ. Quæ de re pluribus queritur BARTHOLINUS de *Medicina Danorum domestica* statim in principio a. p. 1. ad 16. De hoc argumento & nos in præsentiarum agemus, primo causas perverſi hujus instituti in medium allaturi: deinde vero, quam infirmo hæc sententia talo insistat, demonstraturi.

§. II. Titulum autem *Exoticomania* Dissertationi huic præfiximus: neque adeo quidem male. Siquidem per illam indigitare voluimus medicorum istud vitium, quo adeo medicamenta peregrina sive exotica depereunt, ut citra necessitatem illa, rejectis indigenis nostris, in morbis medendis adhibeant: cui vitio opponitur *ἰσχυροκεδεια* medicorum, quæ omnium medicamentorum exoticorum usum respuunt, solis in sua praxi contenti remediis inquilinis. Neque vero *ματαιότης* vox semper furorem vel insaniam denotat: sed, in compositione postposita, vehementem & immoderatam cupidinem vel amorem indigitat. Hinc dicimus *ἀνδομανίαν*, *γυταμανίαν*, *δοξομανίαν*: quo sensu etiam alii *Anthomania* & *Conchomania* inculantur. conf. G. H. VELSCH *Hecatoest. I. obs. 48. de Conchomania, Anthomania amula.*

§. III. Causam itaque primo *Exoticomania* quod spectat; minime hæc est indigenorum medicamentorum insufficientia. Deus enim abunde satis omnibus regionibus remediis, ad sanitatem labefactatam restituendam necessariis, prospexit, ut adeo sine ope fere peregrinorum, morbi, nisi omnem medici industriam eludant, propulsari possint. Unde iusto retundendi sunt modo, quibus vile est, quicquid domi est, quibus potius, solo rerum pridem repertarum tædio, quod adhuc queritur, optimum videtur, quique, spretis fastidiosè usitatis domesticisque, potius recentibus & exoticis, ab ipsis Antipodibus nostris petitis [nil enim mortalibus arduum est] avidè inhiant. Vix enim regio est, quin plurima, quamvis non

omnia, suppeditet remedia, ad sanitatem hominum recuperandam sufficientia. Quodsi enim consideremus tantum morbos quarundam regionum endemios; statim videbimus, providam naturam his ipsis sua opposuisse remedia. Ita *Bri- rannis, Batavis, Westphalis* aliisque scorbuto expositis natura benignior largissime herbam *Cochlearia* concessit. conf. HOFMANN. *l. c. p. 26.* Utque *Grönlandis*, quippe qui tanta subinde scorbuti vehementia infestantur, ut omnis membrorum motus ipsis denegetur, magis adhuc gratificaretur, non tantum *Cochleariam* abunde largita est, sed & cum hac sapientissime herbam *Acetosæ* maritavit: quæ ambæ ita copiose ibi in *Ursorum monte, Tafelberg* dicto, proveniunt, ut gressus etiam viarum impediunt, & semper quidem junctæ ac vicinæ, quasi seorsim sumi non debeant, ne singulæ per se sumtæ detrimentum afferant, quippe altera sale volatili alcalino, altera acido turgescit, ex quarum mixtura intermedia resultat qualitas, morbo illi apprime conveniens, ita ut inde *Grönlandi*, quasi renati, convalescant. THOM. BARTHOLINI *Act. med. Elafn. P. I. p. 35.* Sicut autem hæ regiones adeo *Cochleariæ* sunt fertiles; ita mirum sane, hanc ipsam *Cochleariam* in Italia nulla fere cultura haberi posse. Spectat huc quoque *insula Sancti Dominici* aliæque *Indiæ Occidentalis* insulæ, quarum incolæ sicut sui veneræ quam maxime sunt subjecti; ita unice ab illa per arborem *Guajaci*, uberrime ibidem proveniente, curantur. Ita quoque REIN. SOLENANDER observavit, in his locis, ubi *absynthium* & *centaurium majus* proveniunt, incolas plerumque pertinacibus viscerum laborare obstructionibus: ut adeo natura egregium illud remedium miseris illis hominibus præsto esse voluerit. *Qua de re vid. HOFMANN. l. c. p. 26.* Interim tamen illorum minime amplecti possum sententiam, qui omnia plane exotica rejiciunt, inque eorum locum mera domestica furrogant remedia. In qua opinione fuerunt plurimi, e. g. SYMPHORIANS CAMPEGIUS, Eques Auratus & Archiater Lotharingicus, primus forte, qui medicinam indigenam excoluit & libris suis tradidit:

dit: scilicet in *Horto Gallico, Campo Elyſio & de Theriaca Gallica*, gallicis amœnitatibus refertis, in quibus, quicquid apud Indos, Arabes aliosque reperitur, apud Gallos inveniri poſſe, demonſtrat: ANTONIUS CONSTANTINUS in libro, cui titulus: *Pharmacie Provinciale & familiale*: PHILIBERTUS GUIBERTUS in *Medico officioſo*: itemque in *Medico Domeſtico*: JOHANNES BEVEROVICIUS, in libro, cui titulus: *Αυταγχεια Βαταβια*: THOMAS BARTHOLINUS de *Medicina Danorum domeſtica*: OLAUS BORRICHIVS de *Uſu plantarum indigenarum in Medicina*: ROBERTUS SIBBALDUS in *Prodromo Hiſtorie Naturalis Scotiæ*: CONSTANTINUS DE REBECQVE in *Atrio Medicina Helvetiorum*: Quorum omnium ſtadium eo collimavit, ut oſtenderent illud Poëtæ:

*Proſpexit natura ſibi. Quod habere necceſſe eſt,
Sub quovis mundi climate mundus habet.
Eſt ſtupor in nobis, gravis ignorantia mentes
Poſſidet, & qua ſunt proxima, ſpernit homo.
Quod procul eſt, curat, longinquis quarit in oris,
Sponte licet tellus det meliora domi.*

Nec enim in totum exoticis carere poſſumus. Deme namque noſtris officinis omnia illa, & clavaſ Herculi demes. Qui autem omnibus exoticis domeſtica ſua volunt ſubſtituere, ingenii potius acumen aut conjecturas, quam ſeriam experientiam practicam oſtendunt, ut quidem vere judicat æquus exotico- rum æſtimator DANIEL LUDOVICUS Operum p. m. 16. & p. 437. ad 440. conf. MARCI MAPPI Diſſ. de Potu Thee p. 49. ut adeo, dum noſtra miramur, non ex diſſitis regionibus alioque ſole calentibus petita ſpernere: nec dum hæc admittimus, terræ noſtræ novercam obtigiffe rerum parentem, putare debeamus. conf. LENTIL. Miſc. III. p. 284. Satiuſ interim eſt, omnes noſtrarum regionum ſtirpes earumque vires in numeroſo habere, eaſque ulterioſioribus prudenter confirmare experimentis, & penſitatis probe ſingulis momentis neceſſariis,

effectus observatos candidè divulgare: quum nulla sit planta in toto mundo, quin possit cedere vel in hominis commodum, vel noxam.

§. IV. Inter *causas* vero Exoticomania primo loco commemoranda *inscitia methodi medendi, materiae medicae, & virium medicamentorum*: in qua si probe forent versati, non tam vagæ experientia aliorum, qui tot ampullas, tot sesquipedalia verba de exoticorum facultatibus projiciunt, fiderent; quam potius morbum ipsum ejusque causas, symptomata, indolem, morem, crisin, partem affectam, simulque ægrotantis sexum, ætatem, temperamentum, vires, consuetudinem, idiosyncrasiam aliaque probe expendere, sicque debitis remediis morbo obviam ire possent. Dum vero in hisce omnibus sunt hospites; quid mirum, si inscitiam hanc pressò pede sequatur *admiratio* exoticorum, ita ut, dum ea ab aliis plenis buccis hinc inde laudari audiunt, hæc nova, quasi in his singularis quædam, immo divina vis sit recondita, avidi nimisque creduli arripiant; domestica vero despiciant, prorsus inutiles res pronunciantes, quarum utilitas ipsis investigata non est.

§. V. Et quidem eo magis exoticis illis inescantur, quo magis observant, multos eosque celeberrimos viros hodie in eo esse occupatos, ut *novorum subinde exoticorum notitia biosphoriam naturalem promoveant locupletentque*: quod, quamvis utilissimum sit, quoniam elegantior medicus omnino peregrinorum cognitionem habere debet; tum, ne, dum illorum mentio subinde injicitur, ignorantia culpam incurrat; tum, ut eadem data occasione, dum eum alio medico in curandis ægrotantibus communem causam habet, in horum salutem vel approbare vel improbare queat: eum tamen in finem non fuit factum, ut ejusmodi homunciones exinde occasionem captent, domestica negligendi, mera vero exotica in usum vocandi, & ad ea, tanquam ad ignorantiae asylum, recurrendi. Sic enim ipsi illi Auctores, dum de istis Exoticis agunt, aperte fatentur, *in terris nostris ac pharmacopœis jam ad-*
esse

esse remedia experta, quæ exotica illa si viribus non antecellant, tamen equipollent. Testem provoco de *Mumia Persica* GOTTLOB SCHÖBERUM. *Act. phys. Nat. Cur. Vol. I. Append. p. 157.* itemque J. P. BREYNIUM de *Belilli Indico. M. N. C. Cent. VII. VIII. appendic. p. 155.*

§. VI. Multum porro huc contribuit, si tales medici simul magis ingenio, quam judicio polleant: quippe ingenium ex sua indole magis voluptati & luxurie, quam veritati studet: unde illis nova in materie medica inventa magis ad palatum sunt, præcipue, quia hac ratione nec opus habent, vires domesticorum remediorum, nondum cognitorum, tædiose inquirere: dum e contrario judicii character est, non specie falli, vel auctoritati aliquid dare, sed potius omnia, quoad omnes circumstantias, quamvis non sine multo labore, ulterius perveſtigare.

§. VII. Alii ex affectata quadam ac intempeſtiva curiositate extranea usurpant: id quod vel ex doſi adjecta palam est. Quid enim lapis bezoar, sive orientalis ille sit, sive occidentalis, quid margaritæ in minima unius, duorum triumve granorum quantitate efficere possunt? Ridiculus esset, qui lapides cancrorum aliaque similia hac doſi adulto porrigeret. Nec minus vero illi inepte curiosi sunt ridendi. Interim & in hoc excusari possunt. Hæc siquidem est indoles hodierni sæculi, quod ipsi homines non tantum velint habere medicum, qui, quod sui est officii, faciat, sed etiam curiosum.

§. VIII. In aliis Exoticomania vanam quandam ambitionem & ostentationem pro fundamento habet, qua imperitis persuadere allaborant, se habere demum exquisitissima, de quibus simul promte, speciose ac pompose satis disſerere possunt, medicamenta, ab ipsis ultimis Indiæ oris, summa cum cura in emolumentum miserorum mortalium adveſta: qualia nec in pharmacopœis vulgaribus proſtent, nec reliquis medicis sint cognita & explorata: unde mera tantum vulgaria ac familiaria remedia, sed vano effectu, morborum monſtris debellandis opponant. Vel etiam nova ejusmodi remedia in officinas pharmaceuticas introducunt, [quasi non-

nondum medicamentorum multitudine laborent] eaque omnibus suis formulis inferunt, ad majorem pompam & eruditionis putativæ commendationem. *Doctior namque apud plebejos creditur, & a pharmacopecis avaris, & lucri sui, quam ægrorum commodi, magis avidis, perhibetur medicus qui longas & exoticis, sævis præsertim, medicamentis, constantes formulas præscribere solet, ut loquitur FRANC. DE LE BOE SYLVIUS Operum p. m. 676.* Dum hi contra ringi soleant, si formulæ offerantur, quibus modò unum vel alterum *εὐπρόσιτον* inscriptum, ex quibus non multum lucri facere licet.

§. IX. Alii denique exotica adamant remedia *ex nimia officiositate*, qua simul ægri adstantesque convincantur, medicum nil omisisse in morbis curandis, sed plenarie suo fati fecisse officio, dum omnem afferri jussit medicamentorum, etiam exoticorum pretiosissimorum, apparatus: cum tamen medicus id unum demum recte agat, quod vere recteque cognoscit: frequens autem medicamentorum variatio methodi medendi potius arguat ignorantiam.

§. X. Sed ad alterum deveniamus Dissertationis caput, *vanitatem Exoticomanie demonstraturi.* *Tantum autem abest, ut per tot nova remedia medendi promoveatur dexteritas, ut potius medicus, hæc ipsa, viriumque domesticorum debita instructus notitia, omnibus istis fere exoticis tuto supersedere possit.* Sic enim facile perspicere potest, quid factu opus sit, an scilicet evacuans quodpiam, vel vomitorium, vel purgans, vel sudoriferum aliudve? an vero corrigens, & quale demum? an denique roborans vel sedativum adhibendum veniat? quæ quatuor summa remedium genera cum inter domestica quoque inveniantur; quid opus est, ut ad exotica ubique recurramus? non enim accurate hoc vel illud medicamentum, ab aliis commendatum, usurpari debet; potius simile poterit in usum vocari: si modo prioris indolentem, & quomodo in corpus agat, sciverimus. *Natura paucis contenta: & pauca sunt, quæ medicum nobilitant remedia.* Selectus enim horum commendat illum, non multitudo: præstatque, pauca nosse intimius, quam

quam multa confuse. *Omnia porro medicamenta, adeoque exotica quoque, sunt Dei manus, & nihil: fallunt namque, quando non in tempore, nec loco suo, in usum vocantur, adeoque sunt tanti, quanti medicus: bonus quippe medicus facit bona remedia; non vero bona remedia bonum medicum. Prudentem ac χαρίετρα ubi nacta fuerunt medicum, felicissimum fortiuntur successum, etiamsi vilissima sint: infelicitis vero & contrarii sunt effectus, nisi casu iuverint, ubi in empiricorum venerunt manus. Falsum enim est, in ullo medicamento singularem quandam esse vim contra hunc vel illum morbum, ita ut ad illud, tanquam ad sacram anchoram, confugere possimus, sine debita consideratione causse morbificæ & subiecti morboşi, cui applicari debet. Sicut namque ad omnem motum requiritur movens & mobile; ita ad effectum medicamenti actio & receptio ipsius corporis ægrotantis: a quo, pro diversitate humorum, & motuum, quibus fibræ istius corporis assuetæ sunt, varietas operationis dependet. Hinc est, quod, si idem medicamentum decem hominibus, eodem morbo decumbentibus, offeras, diversus in singulis consequatur effectus. Hinc idem purgans eidem homini diverso tempore datum, diversas semper edet operationes. vid. LENTIL Misc. I. p. 288. & c. it. Misc. Nat. Curios. Cent. I. p. 209. conf. Act. phys. med. N. C. Vol. II. p. 435., ubi de diversis Vomitoriorum agitur effectibus. Hinc idem remedium martiale, v. g. limatura martis cruda itemque Tinctura martis tartarifata Ludovici in aliis alvum constipat, in aliis laxat: in aliis fluxum menstruum inhibet, in aliis promovet. Hinc cortex chinæ quoque modo alvum laxat, modo stringit, modo menses provocat, modo moderatur. vid. PAULI GOTTLIEB WERLHOFII, observatoris præstantissimi, *Observationes de febris, variis in locis. conf. Eiusd. Epistola ad BRUCKMANNUM data, atque in denen Hamburgischen Berichten von gelahrten Sachen hujus anni p. 228. & 229. communicata, ubi pluribus diversas Corticis Chinæ operationes explicat. Hinc cortex etiam granatorum quandoque menses movet, alioquin evi-**

B

den-

denter adstringens. *vid.* BOHN *de officio medici duplici.* p. 245. Fortissima contra Emmenagoga minus effectum, qui sperabatur, producit: quemadmodum & Sabina, validissimum *ἀπορροή*, sæpius ad abortum promovendum, sed incassum, adhibetur. *vid.* *Act. Phys. med. Nat. Curios. Volum. II. obs. 118. p. 271. seqq.* conf. BONETI *Med. Septent. P. II. p. 527. &c.* Hinc acidulæ iis, quibus alvus obstipata, eam aperiunt; quibus vero aperta, obstipant. *Misc. N. C. Cent. V. p. 32.* Hinc non omnia omnibus iunt venena. BOHN. *l. c. p. 638. &c.* Hinc vesicatoria in arthritide sæpe vix cutim tangunt, etiamsi ter ad minimum recentia, & cantharidibus in dupla dosi stimulata, applicentur. *Misc. Nat. Cur. Cent. IX. & X. append. p. 480.* In aliis contra fortius justo agunt, in aliis aliter operantur. *vid.* BOHN. *l. c. p. 316 ad 318.* conf. *Misc. Nat. Curios. Cent. IX. obs. 46. p. 118 ad 123,* ubi idem quoque de aliis præfidiis chirurgicis, fonticulis, fetaceis, probatur. *conf. de plurium medicamentorum heteroclitis effectibus* DAN. LUDOVICI *Opera p. 428.*

§. XI. Quum itaque omnes omnium medicamentorum qualitates non sint absolutæ, sed relativæ tantum, quarum bonus effectus a prudenti dependet applicatione, quis quæso, nisi, qui medicinam per transfennam, quod ajunt, tantum adspexit, adeo ubique exotica creparet? cum tamen horum *equipollentia*, [quidni & sæpe validiora] passim nobis præ foribus nascantur, viribus integris ubivis habenda, artisque beneficio diversimode depuranda, exaltanda, concentranda. Ita, ut pauca tantum exempla in medium proferam, loco *Emeticorum peregrinorum*, Guttæ Cambodiæ, Ricini medii & Americani, granorum tilli aliorumque, radix vel folia Afari, gemmæ ac cortex sambuci dari possent: *pro scopo sudorifero* loco Cornu Rhinocerotis, cervi aliorumve animalium cornua, ungulæ, ossa: vel loco lapidis Malacensis porcini variorum animalium bilis: *pro scopo vesicatorio* loco lanuginis istius Artemisiæ Chinesium, nempe Moxæ, quævis acris, quodvis linum, quævis stupæ herbaceæ: *pro scopo absorbendi* loco margaritarum, dentalium, entalium, vulgaria nostra
ostrea

ostracodermata: *pro scopo sanguinem congruatum resolvendi loco*
Mumia Arnica nostras: *pro scopo alexipharmaco, loco radices*
Contrajervæ vel Serpentariae Virginianæ Valeriana: *pro scopo*
balsamico loco balsami cujuscunque peregrini therebinthina:
pro scopo aperiendi ac resolvendi, loco theæ chinensis, ejusque
novorum & exoticorum succedaneorum, Botryos Mexicanæ
Ambrosioidis, Ambrosiæ Artemisiæ foliis Malabaricæ, Ca-
prariæ Peruvianæ Agerati foliis, sive Theæ de Lima, herbæ
de Paraguay, (*de quibus peculiarem scripsit Diss. epistolicam, reperi-*
undam in M. N. C. cent. V. & VI. append. p. 144. ad 160. M. F. LOCH-
NERUS) folia rosæ sylvestris sive cynosbatos, veronicæ, salviæ,
rorismarini, agrimonie aliarumque herbarum convenienti-
um, de quibus elegantissimam vide observationem GODOFR.
THOMASII *M. N. C. cent. IV. p. 473 ad 479.:* *pro scopo expecto-*
randi loco seminis Badiani, Anisum & Fœniculum nostrum:
pro scopo carminativo loco calami aromatici atque Acori Indici
Acorus noster: *pro scopo aphrodisiaco loco radices Tartaricæ*
Ginseng, nostra Angelica, Levisticum, Meum vel Apium
dulce hortense: *pro scopo antihydrico & antipodagrico loco*
radicis Parreiræ bravæ Dulcamara nostra ac Aristolochia: *pro*
scopo antinephritico loco Acnellæ Zeilanicæ, semen violarum
ac Millepedes: *pro scopo antifebrili, loco Corticis Chinæ ac*
Chacarillæ Cortex fraxini ac flores Chamomillæ: *pro scopo*
antiscorbutico loco Acriviolæ & Corticis Magellanici, Nastur-
tium aquaticum, beccabunga, cochlearia: pro scopo luem vene-
ream curandi loco ligni Guajaci & sassafras eorumque corti-
cum, radices Chinæ & sarsaparillæ, radix Bardanæ, P. taiti-
dis, Pimpinellæ albæ, lignum & baccæ Juniperi, herba Sapo-
nariæ. Et quot denique exoticis, ab ipsis Garamantis coë-
mendis, non possemus carere, si fuliginis polychrestæ virtus
magis omnibus esset cognita & explorata?

§. XII. Porro vero domestica nostra præ exoticis in
usum vocanda, quoniam præ his diuturno usu atque experientia a
majoribus nostris per tot annorum seriem fuerunt probata. Quis
autem posthabitis usitatissimis, quorumque copia abunde

nobis suppetit, novorum & incognitorum subeat usum, ea-
 que periclitetur empiricorum more? Expedi enim & hic,
 magis timere, quam male fidere. Quare & hic fide, sed cui
 fidas, vide! memor aurei illius moniti Pindarici: *μείνωσο
 ἀπιστίαν*. Quamvis enim exotica hinc inde tanquam præsæn-
 tanea laudentur remedia; nihilominus qui illis utitur, sapius
 incedit per ignes, suppositos cineri doloso. Cautè ergo
 cum novis illis mercandum est remediis. Quantis, quæso,
 iisque sane portentosis laudibus a novaturientibus nostris
 deprædicatur *Faba*, ad nuces vomicas referenda, *Sancti Ignatii*,
 ita ut neminem in Charontis cymbam descendere fere si-
 nant, quin antea ipsum granis quibusdam fabæ hujus, tan-
 quam ultimo naulo, instruxerint, forte, ut eo tutius trans-
 fretare possit? Saporis hæc est amari, adeoque certo modo
 vim stomachicam, diaphoreticam, bezoardicam, nervinam,
 habere potest: an vero ideo ubique, tanquam summum be-
 zoardicum ac cardiacum, dari debeat, immo tuto dari pos-
 sit, aliorum prudentiæ ac conscientiæ relinquo: mihi quidem
 longe alius sedet animus. Consentit mecum EMAN. KÖRIG
 in *Regno Vegetab. p. 838. &c.* atque CEL. FRID. HOFMANNUS
 in *Diss. de prudenti virium medicamenti exploratione. §. 18.* ubi simul,
 hanc fabam nostræ nature maxime esse inimicam, & lenem recondere
 virulentiam, existimat. Idem sentiendum de virtute alexipharmaca
Nucis Vomicae ac Ligni Colubrini adeo celebri: cum tamen cardi-
algia, anxietates præcordiorum aliaque symptomata horum
usum subinde sequentia, satis superque ostendant, noxii
quid in iis esse absconditum. conf. HERMANNI Cynosura
mat. med. per JOH. BOECLERUM edit. p. 235. Idem de lapido
Lazuli, qui veram cupri mineram continet, eo quidem co-
piosiore, quo plus habet coloris cœrulei. Evertit enim
stomachum, more omnium Venereorum remediorum, ideo-
que lavatur multoties, ut acrimoniam & vim exurendi amit-
tat, sicque melancholicis ac maniacis propinari queat. Enim
vero ponamus, insigni cum utilitate quandoque hisce misel-
lis eum fuisse datum; ergone vim habet cordialem, vel ex-
 hila-

hilarandi, omnibus promiscue laudandam, quando per acci-
dens quosdam juvit, humores ex ventriculo pravos extur-
bando? Interim lapis lazuli, tanquam cor roborans in con-
fectionem Alkermes recipitur. conf. CASP. HOFMANNI
Paralipom. offic. cap. 76. it. RIVINI Dissp. med. p. 90. Idem de
Anacardiis hincque parata Confectione Anacardina dicendum. Hanc
quidam magnifico confectionis Sapientum & Salomonis titulo in-
signiunt, ob vim memoriam confortandi insignem. Potius
vero confectio stultorum est appellanda, quoniam multi ab ejus
usu facti sunt maniaci, ita ut catenis opus habuerint, vid.
CA SPARIS HOFMANNI *lib. de Medicamentis officinalibus p. 386.*
ubi & aliud affert exemplum viri, qui ejus usu stupendam
acquisiverat memoriam, intra paucos tamen annos ita fuit
exsiccatuſ, ut, cum perpetua siti premeretur, quotidie ad
ebrietatem usque biberit, itaque, & sibi & suis inutilis fa-
ctus, tandem misere perierit. Exosculanda hinc merito
sunt verba Petri Foresti, ita loquentis: *Atque ego in ea semper*
fui sententia, & herere constitui, nusquam experiri insania, quum
melliorum copia suppetat. Quandoquidem temerarium & insignis stul-
titiæ argumentum est, in anticipi medicamine periculum facere, ubi id
nulla cogat necessitas. Lib. IX. obs. 23.

§. XIII. Verum enim vero, inquis: *cur adeo laudantur*
exotica? Sed, nostine, multis exoticis non tam ex natura sua,
quam potius ex opinione vulgi, magnitudinem accedere?
nostine porro vulgatum illud: Laudat venales, quos vuli extru-
dere merces? Videmus hoc exemplo Salviæ, quam cum solum
Chinensè non alar, mercatores Batavi, tanquam Chinen-
sium morbis medendis aptissimam, adventantes extollunt:
ejus cum sint persuasi, & reapse non male hinc se habeant
Chinenses, libentissime duas Thæ libras pro una salviæ li-
bra permutant. vid. MAPPI Diss. cit. p. 24. Verum variis eti-
am persuasionibus ac mendaciis mercatores utuntur, ut eo promptius
merces vendant credulosque decipiant: qua de re lectu di-
gna est SCHOBERTI Dissertationuncula de Mumia Persica citata, ubi
id non modo de Mumia hacce, sed & de Rhabarbaro, quod a

Rhapontico ex lucri amore discernunt, probat: cum tamen hæ binæ radices sint unius ejusdemque plantæ radix, superiore hujus parte rhabarbarum, inferiore vero rhaponticum præbente; quod *ibidem* variis argumentis confirmatur. p. 154. ad 156. Sed nec his contenti sunt mercatores, ita ut quoque *eruditos ipsos*, qui nil præter deum numum quærunt & adorant, certo conducant pretio, ut hujus vel illius exotici, quo promius vendatur, ebuccinent laudes: quemadmodum Baravi suum *Bontekke*, ut Theæ panegyricum scriberet, hac ratione induxisse feruntur: quæ tamen thea effectus, quos præstat, laudabiles, non tantum a se ipsa habet; sed etiam ab aqua calida affusa nanciscitur. *conf. huc J. J. BAIERI Problemata med. 1706. Altorfi ventilata. p. 10 ad 13. it. Misc. N. C. Cent. IV. p. 474.* Laudant præterea exotica *medici*, qui, dum semel non sine successu quodam remedio usi sunt, illud, tanquam panaceam de ipso cælo delapsam, universæ statim morborum familiæ destinant. *vid. NIC. DE BLEGNY Zodiac. Med. Gallic. ann. I. p. 288. Sc. it. Histor. Morbor. qui anno 1699 ad 1701. Wratislaviæ grassati sunt. p. 101.* Sciendum itaque, sæpe bis laudem tribui, sed falso: fiunt enim monstra in natura, & quem nemo sperasset evasurum, sæpe & medicos & criticos suos vitæ diuturnitate superat. Sique porro quædam profuerunt remedia, ob rectum usum profuerunt. Exploranda proinde veritas multum prius, quam stulta promte judicet temeritas, ut ait Poëta. Quantum non laudatur radix *Ginseng*, ob præstantissimam, quæ illi adscribitur, virtutem analepticam ac alexipharmacam, qua non detur in rerum natura excellentius simplex? Sed hæ sunt laudes hyperbolicæ, quibus Indi vires medicamentorum exaggerare solent: iisque objici possunt verissime verba WEDELII in præfat. Libri de Medicamentorum Facultatibus: *Operantur medicamenta laudibus immodicis, quæ primo infiant hominum spes, deinde destituunt, habentque se, tanquam gaudium foliatum, quod in immensum tenditur sicut aurum; sed minimo balitu in auras abit.* *conf. de radice Ginseng HOFM. Diss. cit. §. 16.* Ubi enim testimonium ex vera & genuina petitur

tur experientia, maxime illa laus claudicat, & splendidum potius est mendacium. Ut taceam, *experientiam perfectam vix de illa similibusque haberi posse ob raritatem insignemque pretium, quæ non permittunt, ut plura experimenta circa illa institui possint remedia. At ponamus, exotica hæc vel ista insignem plane effectum subinde edidisse. Ergone ubivis sunt adhibenda? Nemo unquam adeo fuit insulsus, ut omnium pedibus eundem inducere calceum fuerit ausus. Ecquid vero aliud agunt, qui sua ubique crepant exotica, tanquam infallibilia? Quodsi alias in actione forensi circumstantiæ variant jus judicis que sententiam; multo magis in foro medico necessum erit, ut omnes circumstantias rite pensitemus, præsertim, quando ægrorum causa nec moram patitur, nec sperare ullam finit restitutionem in integrum, si male cœpta fuerit. Laudem denique illam *sapius inanem esse, vel ex eo patet, quia exotica ista sensim evilescunt: quemadmodum id de radice Chinæ, quæ olim in magno fuit pretio, testatur RAMAZZINI in Operibus suis p. m. 132. Idem fere fatum apud multos habuit Cortex Chinæ multaque alia, quæ, maximis licet laudibus in orbem ebuccinata, ætatem non tulerunt, sed prius plerumque, quam ipsi buccinatores, interciderunt, & raro se magnificis commendarunt effectibus: potius vero, ubi promissis in uno alterove casu non steterunt, omnium experta fuerunt censuram, & in totum, velut damnosa, proscripserunt. conf. LENTIL. Misc. l. p. 247. 248. 544. Similes vicissitudines radicem Ipecacuanhæ, sive Hypocaquanæ atque Pareiræ Bravæ subisse, testatur M. SCHENDO VAN DER BECK. Aët. phys. med. Nat. Cur. Vol. I. app. p. 118. 119.**

§. XIV. Quodsi porro expendamus, quanto *sapius præ nostratis remediis exotica veniant pretio, quo quandoque ipsum superant aurum; quis illa, salutis publicæ amans, non detestetur, ubi viliora sufficiunt? quin potius divinam veneretur sapientiam atque benignitatem, quæ abjectissimis remediis, quæque vix titivilitio quis emittaret, longe nobiliorem & fructuosorem indidit facultatem medicam, ac magno pretio,*

tio, labore & artificio comparandis, ne quoque plebi & extreme egeno mendico desit, quo se a variis gravioribusque corporis affectibus liberare queat: *qualia etiam*, ut HIPPOCRATES jam monuit, *medicum non pigeat ex plebeis seiscirari, si ad curandi opportunitatem conferre quid videantur*: neque enim vulgi experimenta semper sunt deliramenta. Nihilominus ubique pretiosa immiscentur, saltim, ut horum specie cariora sint omnia: quasi pretio ingenti sanitas constet: qua vero de causa multi medicorum apud illos, qui sumptibus immodicis non sunt pares, aut minori apparatu atque impensis perfici posse curationem, credunt & intelligunt, odium sibi & opprobrium concitant. Interim tamen, ubi medicus videt, ægros ditiores honoratioresque familiaria spernere, fiduciam vero in pretiosioribus collocare medicamentis, juxta illud TIBULLI: *magis illa juvant, quæ pluris emuntur*: sicut GALLENUS de divite quodam perhibet, qui remedia, *quæ parvi videbantur, mendicorum esse ajebat; volentibus ita ægrotis nullam faciet injuriam, si præjudicio ipsorum tantisper obtemperaverit: ne idem ipsi accidat, quod quondam ARCHANGELO SENENSI, cui JULIUS II. Pontifex Romanus, exprobravit, quod pari sumtu ipsum curaret, quo quemvis servum vilissimum*. Longe vero alius CAROLO V. Imperatori, fuit animus, ac Pontifici huic, aliisque, mera pretiosa æstimantibus. Ille enim hydropticus, accersiri jussit medicum suum BÆSDORPIUM, deque remedio, jam in aliis probato, eum interrogavit: Cui cum medicus respondisset, *se quidem habere, sed eo potius melle uti in rustico, quam Imperatore*: inquit Hic: *cogita, te rusticum præ manibus habere, modo Imperatorem ita curaveris*. Dedit itaque medicus æs ustum, vel spumam æris in substantia ad drachmam unam cum melle, sicque Imperatorem curavit, referente JACCHINO & FORESTO. vid. Jo. HENR. COHAUSEN in *Helmontio suo Ecstatico. p. 209*. Ita etiam ULADISLAUS Rex Polonia, velut in podagræ exemplum natus, tandem ad Angelicam sylvestrem, diabolarem plantam & trivio notam, ipsi vero tot millibus redemptam, prolapsus est, eludente arcaniorum

rum vim morbi pertinacia. J. N. PECHLINI *obs. phys. med.* p. 258. *Non itaque sequitur, pretiosa esse efficaciora, quia talia esse a nonnullis putantur: qualem opinionem pluribus dum exprobrat RIVINVS, lepidaque illustrat historia vel potius fabula, Disput. suarum p. 107. &c. ; non possum non hanc in medium adducere: Fertur scilicet opulentioris rustici filius patri suo, cum ægotaret, passerulum Canariensem, qui ad fistulæ imitationem cantare didicerat, duodecim Ungaris emtum assarumque, ad manducandum apposuisse, recreationis ergo. Hic vero degustans rarissimam aviculam, dum nullam hinc sentit virium instaurationem: ab, inquit, mi fili, deceptus es. Si que virtus in pretio est; cur non aureos dedisti nummos ad decorandum? Sed nec aurum, credo, & si que adhuc pretiosiora sunt, quicquam juvant: alioqui nullus moreretur Princeps: nemo in orbe novo, ubi aurum ac argentum, gemmas ac margaritas tam vulgares audio, quam apud nos silices fluviales in ripa. Sic etiam est olitor valde opportuna locutus! Pari ratione, viliora remedia sæpius pretiosis exoticis esse præstantiora, JACOBUS FABRICIUS, Professor quondam Rostochiensis celebris, & scivit, & Principem WALLENSTEINIUM edocuit. Ille enim, cum ad hunc, catarrho laborantem, vocatus esset, commendabat aquam Majoranæ, errhini loco usurpandam. Quod cum audiret Princeps, indignabundus dicit: Hola! Apage vile hoc medicamentum, vitiosa nuce vix emendum, ac alium tibi, aut gregarium Rostochiensem civem, ad mania habitantem quare, cui id imperes, non mihi Principi. Hic tamen cum se collegisset, auctoritati confidens medici, blanditer Serenissimam illius Celsitudinem exorantis, ne floccipenderet hoc medicamentum, certa spe proposita exoptati effectus, consensus tandem in hujus usum. Dum ergo naribus illud attrahit, & præter spem ab illius usu iterato ingens vis antea spissi ac tenacis muci strophiolium permadefaceret, non sine præsentaneo levamine Principis: dixit hic: Ecce tibi, Fabrici, effectum generosissimi & nunquam satis laudandi medicamenti a me spreii! magni deinceps id a me estimabitur: simulque Fabricii consilium hocce magno præmio, ducentis nempe aureis, unius monetæ, remuneratus est,*

C

eum.

eumque suo ipsius curru, quadrigis albis tracto, Rostochium revehendum, a se gratiose dimisit. vid. SIM. PAULI *Quadri-
part. Botanic. p. 381, 382.*

§. XV. Sed concedamus, pro magnatibus, curiosioribus, ditioribusque pretiosa illa exotica in pharmacopœis esse asser-
vanda. Sed quid respondebunt delicatuli hi, si quis objice-
ret illis, *varia quoque inter pretiosa exotica dari ve vera sordida.*
Exempli loco sit vel sola *Mumia*, ad sordida jure meritoque
referenda remedia. Est enim hæc nihil aliud, quam corpus
humanum, sive integrum, sive in partes divisum, bitumine
judaico, aloë, myrrha, resina cedria aliisque conditum & a
putredine præservatum. Quid autem magis nauseosum esse
potest, quam ejusmodi remedium, cadaverosum assumere?
Præcipue cum nescias, an talis homo vel peste aliove morbo
abominabili fuerit abreptus: unde etiam recentiorum non-
nulli, cum Crollio, periculum illud, quo mortis genere talia
mumiata obierint corpora, evitare, iisque mumiam, hic lo-
corum, ex cadavere hominis ruffi, vegeti, juvenis, violenta
morte perempti, paratam, sed æque inepte, substituere volue-
runt. vid. JO. SCHRÖDERI *Pharmacop. med. chym. Lib. IV. p. 294.*
295. Damnatur alioquin anthropophagia, damnatur copro-
phagia medica: & merito damnatur, nisi ex desperatione eo
sit deveniendum, a quo natura abhorret: quicquid dicant
medici illi, qui cum *Xenocrate* aliisque in nauseosis ac sterco-
ribus, *Carabæorum* more, dulcedinem quarunt, ipsis quia
ad palatum est, relinquendam. Interim absone illi curiosi
avide mumiam arripiunt commendatam, quia est exotica &
pretiosa: qui tamen ad vomitum usque nauseabundi redde-
rentur, si quis vel pinguedinem, vel cranium, vel secundi-
nas, vel cerumen, vel ungues humanos, aliave ex homine
desumpta, mihi certe *βδελυγὰ*, pro usu interno, illis exhibere
vellet. *Incidit itaque in scyllam, qui vult vitare charybdim.*

§. XVI. Verum ponamus porro, per exotica promo-
veri [quod supra negatum est] medendi dexteritatem, non
dari apud nos plurimorum exoticorum æquipollentia, ea
quoque esse fidissima omnique laude superiora medicamen-
ta,

ta, ita ut pretium illorum non magnopere attendendum sit
*Unde vero securi esse possumus, nos genuina illa adeo adamata possidere
 exotica? Quis tutus erit ab illorum adulteratione? Certissimum
 enim est, omnia fere exotica fatum hoc manere, & quidem
 eo magis, quo celebriora illa sunt ac pretiosiora, ita ut res alienæ,
 ad augendum pondus majusque exinde lucrum captan-
 dum, ut muscerda, quod ajunt, piperi, adjiciantur. Expenda-
 mus modo decoctum *Cavbée*, an a tali mangonisatione sit li-
 berum? norunt hoc caupones, tale sorbillum publice diven-
 dentes: Cum enim virtus ejus in amaritie quadam empyreu-
 matica consistat, inter alia panis crustas ad insignem amaritiam
 ustulatas in proportionata dosi admiscet: qua arte celebris
 quidam Venetiis *Calde* pocillator ceteros hujusmodi officina-
 rum mangones in corradenda otiosorum pecunia superavit,
 ut referi M. SCHENDO VAN DER BECK. *Act. Phys. med. Nat. Cur. Vol. I.
 Append. p. 115.* Quod si itaque mercatores a rerum vulgarium
 adulteratione sibi non possunt temperare, quid non patrabitur
 circa pretiosiora? quam in rem varia adducit exempla *Cel. RIVINUS
 l. c. p. 98. 99. conf. AD. GOTTLLOB RICHTER de Corruptelis
 medicamentorum cognoscendis p. 5. 6. et LUDOVICI l. c. p. 436.**

§. XVII. Quis etiam nescit, exotica sæpe optima sui parte
defraudari? ut videmus in cariophyllis aromaticis, qui, post-
 quam oleum ex iis extractum est, aliis iterum permiscetur, ut
 secunda vice quæstum ex iis faciant. *vid. RIVINUS l. c. p. 99.* ubi
 idem de Stryace ac Cortice Cinamomi probat. *Conf. RICHTER-
 RUS p. 6.* Cubebas in Java, ne alibi plantentur, prius decoqui, ex
Wormio docet *LUDOV. l. c.* Idem experiri dicitur Crocus, qui,
 tingendis prius pannis adhibitus, venditur, & modo stamini-
 bus carnis bubulæ salitæ, modo additis floribus Carthami offi-
 cinalis adulteratur.

§. XVIII. Nonne præterea alia sunt *supposititia?* Evolve
 tantum *RIVINUM l. c. p. 97. 98.* & *RICHTERVM l. c. p. 7. ad 10.* ubi
 satis fraudes mercatorum edoceberis. Et quid de *lapide bezoar*
 dicamus? quippe qui vix datur verus & genuinus: quod vel
 ex eo patet, dum in nostris regionibus plures ejusmodi lapides
 possidemus, & quidem viliori pretio, quam ubi reperiuntur.

In Indiis enim Regibus & Magnatibus, tanquam fingulare offeruntur donum, ita ut rarissime in mercatorum transeant manus. *conf. EMAN, KÖNIG THESAUR. remediorum p. 20. & 93.* Quin immo degunt in Gallia & apud Batavos hinc inde impostores, qui tanta solertia adulterinos conficere norunt lapides bezoardicos, ut vel Argus genuinos ab iis non posset discernere: *ut jam observavit SIM PAULI l. c. p. 16.* Quis itaque his temporibus veros agnosceret, ubi sine dubio & hæc technæ summum perfectionis culmen sunt adeptæ? Lapis autem *Bezoar de Goa* manifeste est factitius. *conf. Misc. Nat. Cur. Cent. III. & IV. append p. 86.* ubi ingredientia ejus enarrantur. Sed mirum haud sit, magna mercede fallere: nam & in vilioribus id fieri assolet, ut patet exemplo lapidum cancrorum spuriorum, ex argilla usta confectorum. *Rivini, l. c. p. 100. 101.* Ita quoque apud Batavos Ostreis illis Anglicanis minoribus, colore viridiusculis, & præ aliis expetitis, vulgaria sæpissime, nondum adulta, viridique æris tincta, a nebulonibus quibusdam avaris supponuntur: quamvis sub pœna capitali istud mangonii genus sit prohibitum. *vid. Misc. Nat. Cur. Cent. VIII. p. 450. & c. ad 456.*

§. XIX. Nonne denique exotica sæpe sunt *fatua, caviosa, putrida & in navigiis corrupta*? Ita radix Chinæ, ligni subinde putridi instar, omni virtute spoliata deprehenditur. Verum hoc etiam sæpius est de radice *sarsaparillæ, Mechoacannæ albæ, ligno sassafras, cortice Thymiamatis, Diptamno Cretico,* multisque aliis, immo de ipso *Cortice Peruviano,* quem in officinis venalem, *MORTONUS* testatur, maxima ex parte esse cariosum, effectum, putidum, præterea vero spurium, adulteratum, ut propterea anxius & tremulus eum semper præscribat, nisi coram electum. *LENTIL. Misc. II. p. 544. & c.* His omnibus consideratis, quis ulterius illud medicamentum unice expeteret, quod remoto arcessitur orbe? Quis non potius inquilina exploret, eaque in usum medicum, quantum fieri potest, deducat? Forte & illud aliquando veniet tempus, ubi, excusso omni exotico jugo, de felicibus excultis domesticis Medicina sibi gratulabitur remediis.

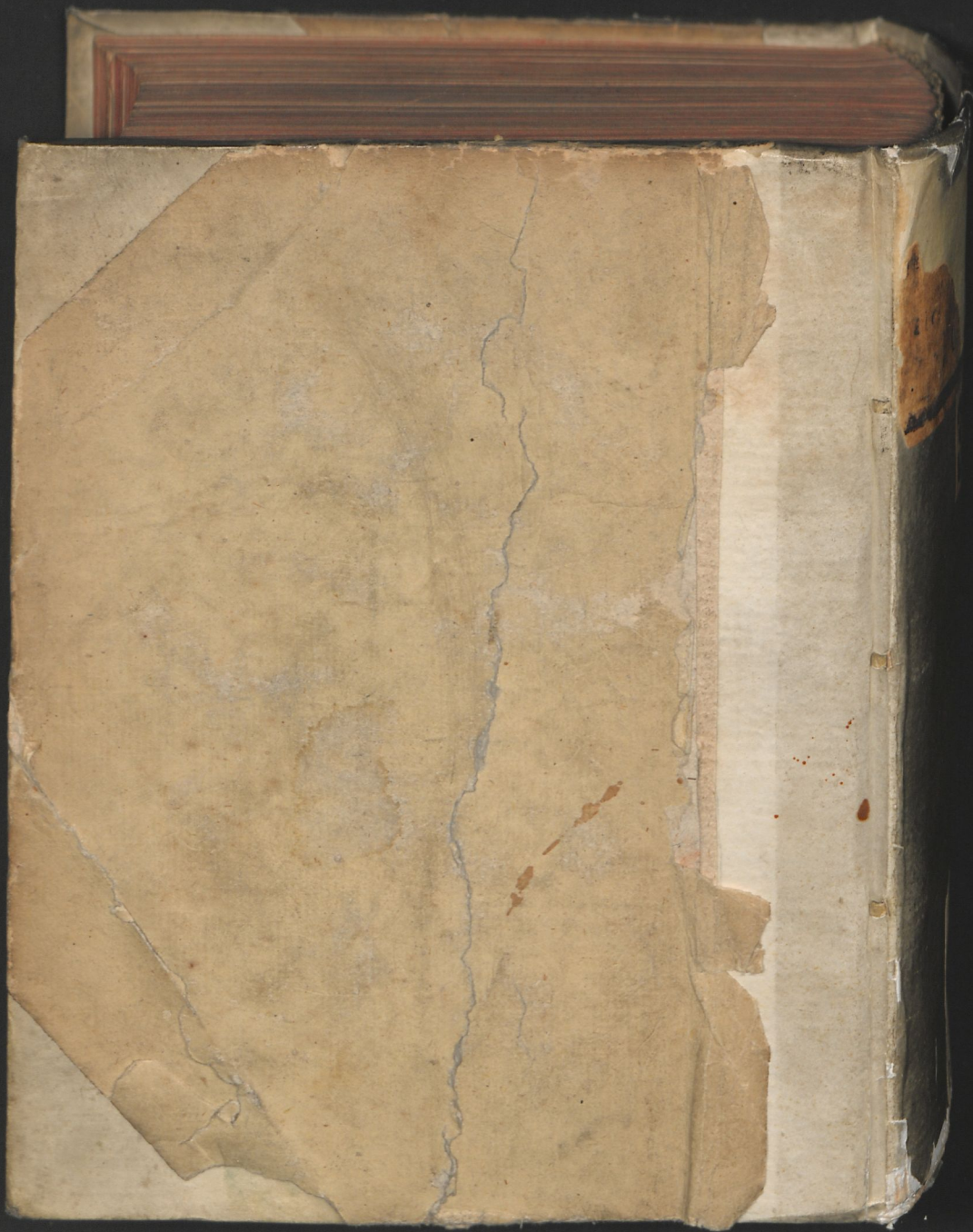
01 A 6509

ULB Halle

002 931 249

3

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

30.

DISSERTATIO MEDICA
DE
EXOTICOMANIA,
SIVE
DE EO, QVOD NIMIVM EST,
CIRCA VSVM MEDICAMENTORVM
EXOTICORVM.

QVAM,
CONSENSV FACVLTATIS MEDICÆ,
P R Æ S I D E
**CHRISTIANO STEPHA-
NO SCHEFFELIO,**

MED. D. ET PROFESSORE REGIO ORDINARIO,
D. XVIII. DECEMBRIS ANNI MDCCXXXIII,
IN AVDITORIO MAIORI

PUBLICO EXAMINI SVBMITTIT
**JOANNES ANDREAS
GADEBUSCH,**
GEDANENSIS, MEDICINÆ STUDIOVS.

GRYPHISWALDIÆ,

EX TYPOGRAPHEO CAROLI HÖPFNERI, REG. ACAD. TYPOGR.

